

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXV. Modus quo prædicti, simulque Pagani, & Judæi perducendi
sunt ad Religionem Christianam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

Et, illud maximè, quòd homo non debeat sibi ipsi esse usque adeò inimicus, ut nolit se à tantis malis securum reddere, si possit. Minor sic ostendenda est: vos nullum Deum agnoscitis, nullum colitis, nec ulli vos subijcere vultis, nec tamen habetis certum & evidens argumentum, quòd Deus non sit: sunt autem talia argumenta quòd Deus sit, ut iis innumeri sapientissimi homines convicti, imò & omnes nationes universæ terræ, id pro certo & indubitato habeant, & semper habuerint. Sine manifesta verò stultitia asserere non potestis, certum & indubitatum esse id, cuius oppositum certum & indubitatum habent, semperque habuerunt innumeri sapientissimi homines, & omnes mundi nationes, nisi saltem, ad id asserendum, certum & evidens argumentum habeatis. Tale verò non habetis, sed ea omnia, quæ profertis, majori facilitate solvuntur, quàm ea quæ contra vos proferuntur. Igitur ut minus dubitare debetis, an Deus sit. Non dubitare enim, ubi tanta est dubitandi ratio, non est hominis sequentis naturale lumen, sed cervicofam suam voluntatem. Quod profectò facere in re tam periculosa non est ratione utentis, sed abutentis in suam perniciem. Hoc ipso verò quòd dubitare debetis, an Deus sit: lumen rationis evidenter dicat, Deum à vobis agnoscendum, & aliquam religionem colendum. Si enim hoc feceritis, sive Deus sit, sive non sit, ab omni periculo tuti eritis. Si autem non feceritis, & Deus sit, manifesto periculo expositi eritis, incurrendi vindictam ipsius, æternæque supplicia, quæ iis minatur, & infligit, qui ipsum nec colunt, nec recognoscunt. Si enim Deus sit, justus est. Unicuique proinde retribuit secundum quod meretur. Quid autem aliud meretur homo, qui Deo subijci non vult, nec ipsum colere, & recognoscere, nisi reprobationem ipsius, æternamque maledictionem, suppositam aliunde immortalitate animæ, quam ab ipsis practicè recognoscendam esse, simili ferè argumento pariter ostendendum est. Atqui è duobus extremis hujusmodi, quorum unum ab omni periculo securum est, alterum ejusmodi periculo manifestè est expositum, lumine naturæ evidens est illud eligendum, quod à tanto periculo tutum est ac securum. Cùm nihil evidentius sit, quàm dementem esse, sui que amore destitutum, qui periculum tantum declinare non vult, cùm possit.

318 Sic inculcatà ipsis necessitate recognoscendi Deum, ipsumque religionem aliquam colendi, ostendendum est, quamlibet non sufficere (per ea quæ dixi cap. 22.) solamque Christianam esse veram (per ea quæ dicam capite sequenti,) solam proinde per quam Deus est colendus, & per quam potest obtineri salus.

CAPUT XXV.

Modus quo prædicti, simulque Pagani, & Judæi perducendi sunt ad Religionem Christianam.

AD eam amplectendam partem argumentis inducendi sunt, quibus capite 27. probabitur falsitas religionis Paganicæ & Judaicæ. Partim iis, quibus ostenditur Christianam esse veram; argumentis (inquam) petitis à Christianæ religionis Authore; ab excellentia doctrinæ quam prædicavit; à modo propagationis illius; ab effectibus quos religio Christiana causavit in mundo; à diuturna, nec unquam interrupta continuatione illius, à septemdecim & amplius sæculis, inter horrendas persecutiones; ab innumerabili multitidine Sanctorum utriusque sexûs, qui veritatem illius sanguine suo testati sunt; à miraculis editis in confirmationem illius; à vaticiniis quibus eadem religio pluribus antè sæculis prædicta fuit. Quæ omnia, saltem collectim sumpta, sufficiunt, & pluraquàm sufficiunt ad cordatum quemque convincendum de veritate Christianæ religionis. Quæ profectò si vera sit, sola vera est: cùm alias omnes reprobet ut falsas, iisque contradicat, nec plura sibi invicem contradicentia possint simul esse vera.

Primum itaque argumentum pro veritate Christianæ religionis petitur ab Authore, seu Fundatore illius, qui fuit Christus Jesus. Fieri enim non potest quòd ea religio falsa sit, quæ Authorem habet tantæ sanctitatis, ut nullus unquam potuerit ipsum verè arguere de peccato, cui ipsimet adversarii testimonium reddiderunt, quòd viam Dei in veritate doceret; qui se Deum (adèque Veritatem falli & fallere nesciam, Deique Filium probavit, non solum admirabili vitæ sanctimoniam, sed & stupendis miraculis, factis in confirmationem veritatis, quam docebat; qui etiam multis Prophetarum, & Sybillarum vaticiniis, pluribus antè sæculis prænuntiatus fuit tamquam verus Messias, & Legislator à Deo missus, prout videre est Genes. 48. Danielis 9. & in prophetia Isaiæ, ferè per totam, & perspicuum est ex oraculis Sybillarum, quibus omnia vitæ Christi mysteria tantâ certitudine prædicuntur futura, ut narrentur tamquam præterita; ipsius videlicet incarnatio, baptismus, miracula, quinque panum multiplicatio, prædicatio, passio, resurrectio, & in cælum ascensio, prout in Evangelio recensentur. Audiantur Sybillæ, Delphica & Phrygia.

Impingent illi colaphos, & spua scelestis Israël à labiis, neque non & sellis amaræ

*Apponunt escam, potumque immixtus aceti;
Scindetur Templi velum, mediumque diei
Nox tenebrosa tribus premet admirabilis
horis:*

Et iridui somno peragens insignia facta.

*Sed postquam iridno lucem reperverit, at-
que*

*Monstravit somnum mortalibus, atque do-
cendo*

*Cuncta illustravit, caelestia tella subibit
Nubibus innectis.*

321 Nec ista magicis artibus tribui possunt: quia nondum erat homo Christus, quando misit Prophetas (inquit Augustinus serm. 27. de verb. Apost. c. 4) Si ergo magicis artibus fecit, ut coheretur mortuus, nunquid erat magus antequam natus? Idem etiam Christus Joan. 5. Judæos remittebat ad prophetias, quæ de ipso erant: *Scrutamini Scripturas, quoniam illa testimonium perhibent de me. Si crederetis Moysi, crederetis mihi & mihi: quoniam de me ille scripsit.*

322 Secundum argumentum petitur ab excellentia, puritate & sanctitate doctrinæ, quam Christus, & Christiana religio cum ipso tradit. Tradit enim doctrinam excellentissimam, purissimam, sanctissimam. Excellentissimam, quia nihil de Deo docet, quod sublime non sit, Deoque dignum. Purissimam, doctrinæ namque puritas ex duobus petitur, videlicet ex veritate dogmatum, & rectitudine legum; utrumque mirificè refulcet in doctrina christiana. In ea nihil est quod non sit consonum veritati, nihil quod non sit consonum honestati, rectæque rationi. Nam licet aliqua doceat rationem humanam superantia, aliqua, quæ ratio ipsa assequitur, in utrisque summè rationabilis est. Siquidem in his quæ ratio humana assequi potest, nulla est religio, quæ tam magnificè de Deo sentiat, quæque de ultimo fine tam verè, de mediis ad illius consecutionem tam consentaneè rationi ac virtuti, de virtutibus tam honestè, de vitis tam purè, de operandi regulis tam rectè, deque præmiis bonorum, & vindicta scelerum tam copiosè disserat.

323 In his etiam quæ rationem superant rationabilissima est: cum nihil tam rationale sit, quàm fateri, quod cum Dei essentia, & potentia infinita sit, plura conveniant Dei essentia & potentia, quàm finita hominis ratio possit comprehendere, ipsique de se & operibus infinitæ sapientia, potentiaque suæ testimonium perhibenti fidem adhibere. Ut enim sapienter Hilarius: *ab ipso Deo discendum est, quod de Deo intelligendum sit: quia non nisi se Authore cognoscitur. Ipse Deo de se credendum est, & iis quæ cognitioni nostræ tribuit, obtemperandum.*

324 Christiana denique doctrina sanctissima est, non solum quia nihil docet nisi honestum, sed & quia ab omni malo, etiam levissimo, declinare jubet, nihilque omittit,
Tom. II.

quo sectatores suos ad vitam immaculatam, sanctam, rectamque perducatur, ut constet ex evangelicis præceptis, & consiliis, quibus si Christiani omnes vitam suam, & omnes actus suos conformarent, Respublica Christiana non tam humana foret, quàm angelica, nec tam præ se ferens speciem Reipublicæ terrestris, quàm caelestis.

Tertium argumentum petitur à modo 325 propagationis Christianæ religionis & doctrinæ. Modus quippe ille divinissimus est. Neque enim sine divina virtute fieri potuit, quod duodecim piscatores rudes & imperiti, nullâ humanâ eruditione, nec eloquentiâ instructi, nullâ vi, aut potentiâ armati, nullo freti favore Principum, imò summe adversantibus, omnemque excogitabilem carnificinam in eos exercentibus Imperatoribus, Regibus ac Tyrannis, orbem universum, in eoque ipsos Imperatores & Reges, Philosophos acutissimos, obstinatissimosque Judæos, ac Gentiles brevi tempore Christi jugo tam efficaciter subicerent, ut non solum idololatriæ pestem tam antiquam, tam diffusam, tamque animis hominum invisceratam, legibusque & usu firmatam, virtute Crucifixi ex toto penè mundo non solum eliminarint; sed & toti penè humano generi persuaserint eam amplecti religionem, cujus mysteria usque adeo transcendunt captum humani intellectus, ut sunt mysteria SS. Trinitatis, Incarnationis, Dei in cruce mortui, &c. cujus etiam præcepta adeo repugnantia sunt inclinationibus & concupiscentiis, ut sunt crucem jugiter ferre, inimicos diligere, benefacere his qui oderunt nos, inferentibus damna referre beneficia, non vinci à malo, sed vincere in bono malum, nihil eorum quæ in mundo sunt diligere, possessionibus renuntiare, patrem & matrem, imò & animam suam odisse, &c.

Quartum argumentum petitur ab admiran- 326
dis effectibus, subsecutis promulgationem, & receptionem Christianæ religionis, Authoris ipsius sanctitatem ac perfectionem rursus evidenter demonstrantibus. Statim namque per universum mundum subsecuta est tanta morum in melius commutatio, ut innumerabiles homines, utriusque sexus, & omnis conditionis, ducere cœperint vitam in terris angelicam, potius quam humanam, ita ut Christiana religio protulerit Choros innumerabilium sanctorum, quorum herôicas virtutes, prodigiosam austeritatem, poenitentiam stupendam, vitamque caelestem, potius quàm terrestrem, ipsorum Acta, & Ecclesie Annales testantur. Nec hodie, inter multas spinas vitiorum, familia lilia desunt. Testeque experienciâ, illi qui etiamnum ab Atheismo, Paganismo, vel Judaismo ad Christianismum, vel ab hæresi ad Catholicismum convertuntur, id communiter faciunt ex vitæ melioris desiderio.

Qui verò inde deficiunt, id faciunt ex desiderio vitæ liberioris.

327 Quintum argumentum petitur ab invicta constantia, nec umquam interrupta perseverantia ejusdem religionis tot inter procellas, atrocissimasque persecutiones, quibus agitata fuit. Nam licet à mille & septingentis annis supra modum vexata, & impugната fuerit ab ethnicis & hæreticis, inter atrocissimas persecutiones semper inconcussa, semper invicta, semper firma permanfit; & licet portæ inferi adversus ipsam furias omnes fuscitaverint, prævalere non potuerunt. Denique tametsi tot sectæ, torque hæreses adversus eandem insurrexerint, nullum in ea errorem solidè probare potuerunt; ipsa contra omnium aliarum sectarum errores detexit, & plusquam sexcentas hæreses debellavit.

328 Sextum argumentum petitur ab infinita propè multitudine sanctissimorum Martyrum cujusvis ordinis, sexûs, ætatis, & conditionis, qui veritatem ejusdem religionis sanguine suo testati sunt, pro eaque inaudita tormenta, mortemque durissimam, tantâ fortitudine, tantaque cum lætitia & alacritate sustinuerunt, ut irrisi Tyranni, fatigatisque tortoribus, etiam tenerrimæ puellæ non defecerint tormenta patiendo, dum carnifices defecerunt ea inferendo. Tantus verò fuit sanctorum illorum Confessorum, seu Martyrum numerus, ut eorum undecies mille millia ex diversis Authoribus Græcus collegerit. Quorum martyria immensis prodigiis & miraculis ante, & post mortem ipsorum Deus illustravit. Et in his omnibus mira vis veritatis, palpabileque argumentum divinæ virtutis emicuit. Neque enim per tot & tam immanes cædes diminutus fuit Christianorum numerus; sed tantò amplius multiplicatus, quantò plus sanguinis Christianorum fuit effusus, ipsis etiam persecutoribus, & tortoribus divinam in eo virtutem agnoscentibus, eidemque religioni sese aggregantibus, ita ut verissimè Tertullianus Apolog. cap. ult. dicat, *sanguinem Martyrum fuisse semen Christianorum*. Et Justinus Dialog. in Triphone, *Ecclesiam crevisse persecutionibus, sicut vinea crescit putatione*.

329 Septimum argumentum à miraculis, multitudine innumeris, arduitate stupendis, certitudine indubitatis, perennitate perpetuis, quæ in ejusdem veritatis, seu religionis confirmationem, omnibus temporibus & locis à Christianis viris sanctissimis irreprehensibilibusque facta sunt, & quotidie fiunt; miraculis (inquam) talibus ac tantis, ut Deo Christiani cum Richardo de S. Victore l. 1. de Trin. c. 2. dicere possint: *Domine si error est, à teipso decepti sumus. Nam ista in nobis tantis signis & prodigiis sunt confirmata, & talibus que non nisi per te fieri possunt*. Primò namque miracula Christi tam multa fuerunt, ut, teste Joanne Evangelistâ cap. 20. & 21.

vix enarrari queant, & Evangelistæ, vitandæ prolixitatis gratiâ, sub compendio ea retulerint, dicentes quòd ex omni parte afferebantur infirmi, & curabatur, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Fuerunt etiam tam prodigiosa, ut mortuum quadriuanum fuscitavit, & tempore passionis ipfius, sol in plenilunio obscuratus fuerit, & tribus horis, toto orbe mirante, defecerit. Nec de eorum veritate dubitari potest: si enim falsa miracula Evangelistæ narraffent, ea narraffent, quæ manifestæ mendacitatis damnare Judæi, scribentibus Evangelistis adhuc superstites, non omiffent.

Miracula verò Christi discipulorum & numerosissima, & prodigiosissima. Neque (attentis circumstantiis) imposturæ, vel diabolicæ illusioni tribui possunt. Nec proinde in falsæ doctrinæ, seu religionis confirmationem patrari potuerunt. Maximè cum miraculis omnibus miraculum majus fuisset, mundum absque miraculis ad fidem tam arduam converteri fuisset. *Quid enim dici potest mirabilius (inquit Augustinus) quàm Romanum Imperium, totamque Gentilitatem, religionem, quam antea impugnabant, desertis paternis rivibus, nullis visis signis, mirandisque operibus, sponte suscepisse, & in ea retinenda constantes fuisse?* Positâ autem miraculorum veritate, constat veritas religionis Christianæ: cum Deus (cujus virtute fiunt) testimonium præbere non possit religioni falsæ.

Denique perennitatem eorumdem miraculorum testantur acta canonizationis Sanctorum, qui in Sanctorum catalogum non referuntur, nisi de miraculis ipsorum fides certissima ex certissimis testimoniis habeatur.

A Simone quidem Mago prodigia facta, & ab Antichristo faciendâ leguntur, sed tam parvæ durationis, & à personis tam vitiosis, & adjunctis aliis circumstantiis talibus, ut ex iis, atque ex Christi præmonitione (quoad prodigia Antichristi) facillè colligi queat, illusoria, & diabolica fuisse, & fore. Non sic miracula Christianorum, quorum pleraque solâ divinâ virtute fieri possunt, & omnia fiunt, & facta sunt ad destruendum Satanæ cultum & imperium. Si enim Christus, & discipuli ejus ea in virtute diaboli patrassent, per ea Satanæ cultum & imperium non destruxissent, nec templa etiam subvertissent, nec idola (dæmoniorum habitacula) confregissent, &c. Neque enim Satanæ contra seipsum divisus est. Sed & sanctitas Christianorum illorum, qui miracula illa patrarunt, ostendit quàm alieni fuerint à societate dæmoniorum. Quod & manifestum faciunt prælia continua ipsorum contra magos, & diabolos; quos invitos, & supra modum repugnantes, Christi virtute, toties coegerunt, & quotidie cogunt ab obfessis abire corporibus.

334 Octavum argumentum petitur ex supradictis vaticiniis tam Prophetarum sanctissimorum, quam Sybillarum, in Gentilitate famosissimarum, à quibus non solum Christus Christianique mysteria, ut supra, sed & Ecclesia ipsius, florentissimisque Ecclesiae status pluribus antè saeculis praedicta, atque deinde ad litteram impleta sunt. Quae cum nec humano, nec diabolico spiritu praevideri potuerint; solo ergo divino spiritu, seu prophetiae dono, ea praeviderunt, juxta illud, *Annuntiate quae ventura sunt, & sciemus quia dii estis vos.* Deus ergo per vaticinia illa testimonium reddidit veritati Christianae religionis, uti pluribus ostendit D. Augustinus 17. Civit. 15.

335 Alia ad idem argumenta proferri possunt; sed allata sufficiunt ad sincerum veritatis amatorem convincendum. Simul enim sumpta, tam efficacia sunt, ut Christianam religionem evidenter credibilem reddant, nec divina providentia, de gloria sua, deque hominum salute curam habens, permittere possit falsam religionem tot & tam credibilibus argumentis, tantisque signis & virtutibus confirmari, quibus si homines forent decepti, deceptionem suam merito tribuere possent Deo decipienti. Absit autem quod tantus gloriae suae zelotes patiatur se jure deceptorem dici: cum sit veritas falli, & fallere neficia. Denique, per argumenta haecenus deducta, Christiana religio praeter ceteris longe credibilissima apparebit, si illius Author, excellentia, sanctitas, propagationis modus, effectus, &c. cum aliarum sectarum Authoribus, qualitate doctrinae ipsorum, propagationis modo, effectibus, &c. conferantur. Pro nulla enim alia secta concurrunt tam credibilia argumenta, nec ulla alia religio tam sanctam tradit doctrinam, nec talem habuit propagationis modum, tam mirabiles effectus, tantam confirmationem per miracula, vaticinia, &c.

336 Nostri quidem haeretici, Lutherus, Calvinus, &c. suos errores miraculis confirmare conati sunt; sed per imposturam, prout manifestè apparuit, & divina providentia detexit. Dum enim impostoriè voluerunt de mortuis facere vivos, de caecis videntes, &c. de vivis econtra fecerunt mortuos, & de videntibus caecos. Cumque daemones à corporibus obiectis expellere tentaverunt, ab ipsis verbera, & subannationes reportaverunt, uti verissimè Historiae testantur. Unde ipsos irridens Erasmus diatrib. de lib. arb. *Non credebatur (inquit) Apostolis, nisi miraculis adstruxissent suam doctrinam: nunc quilibet sibi postulat credi, se habere spiritum Evangelicum, licet, ut addit, nullus vestrum adhuc extiterit, qui vel equum claudum sanare potuerit.*

CAPUT XXVI.

Modus quo haeretici convertendi sunt ad religionem Catholicam, seu Romanam.

Sicut Pagani & Judaei ad Christianam religionem perducendi sunt, ipsis ostendendo, solam Christianam inter omnes religiones esse veram; sic haeretici ad religionem Catholicam, seu Romanam convertendi sunt, ipsis ostendendo solam Catholicam, seu Romano Pontifici obedientem, inter omnes religiones, quae Christiano nomine recensentur, esse veram. Id verò ostendendum est duplici genere argumentorum, ex quibus priora demonstrant veritatem Romanae religionis; posteriora omnium aliarum falsitatem.

CAPUT XXVII.

Romanae religionis, seu Ecclesiae veritas ostenditur, ex eo quod habeat notas verae religionis, manifestaque signa credibilitatis.

Dixi religionis, seu Ecclesiae: cum enim Ecclesia sit Congregatio fidelium, ut S. Thomas ait 3. p. q. 8. a. 4. ad 2. ibi vera est religio, ubi vera est Ecclesia, ubi scilicet Congregatio est verè fidelium, id est hominum veram fidem, cultumque veri Dei profitentium. Si ergo Romana Ecclesia est Ecclesia vera, religio ipsius est vera.

Si quaeras 1°. quid sit Ecclesia Romana? Respondeo esse Congregationem fidelium, veram fidem Christianam profitentium, iisdem Sacramentis participantium, unice visibili Christi in terris Vicario, Romano Pontifici obedientium. Ex qua definitione patet, quod nec Pagani, nec Turcae, nec Judaei sunt de Ecclesia Romana; quia fidem Christianam non profitentur; nec haeretici, quia non profitentur veram; nec schismatici, quia non obediunt Romano Pontifici.

Si quaeras 2°. quanam sint notae verae religionis, seu Ecclesiae?

Respondent quidam haeretici, verae Ecclesiae notam aliam non esse nisi veritatem. Sed contra, 1°. notae verae religionis notiores esse debent veram religionem, id est cognitu faciliores. Veritas autem religionis notior, seu cognitu facilior non est veram religionem, ut per se patet.

2°. Veritas religionis est de essentia verae religionis. Essentia autem verae religionis per suas proprietates, seu proprias dotes discernenda est. Cum enim essentiae rerum per se ipsas non discernantur, aliunde melius discerni non possunt, quam ex earum proprie-